

اعتقادات یهودیان ارتدوکس

در گفت‌وگو با خاخامهای ضدصهیونیسم

حجت‌الاسلام دکتر محمدحسن زمانی *

اشاره

فرقه «یهودیان ارتدوکس» که حدود دوازده درصد یهودیان را تشکیل می‌دهد، پس از تشکیل دولت غاصب اسرائیل توسط صهیونیستها، نهضت ضدصهیونیستی خود را آغاز کرد و تاکنون همچنان در حال چالش با آنان در کشورهای مختلف جهان است. اینان تظاهرات، راهپیماییها و جلساتی را تاکنون تشکیل داده و مشکلات و ضرب و شتمهایی را تحمل کرده‌اند. در تاریخ ۸۴/۱۲/۱۳ پنج نفر از علمای فعال این فرقه به دعوت جمهوری اسلامی ایران وارد تهران شدند و در اجلاس «اتحاد ادیان در احترام به انبیای الهی» شرکت کردند و ضمن قطعنامه‌ای جسارت و اهانت رسانه‌های استعماری دانمارک را علیه پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله) محکوم کردند. روز ۸۴/۱۲/۱۵ مجله طلوع، گفت‌وگویی با خاخامهای ضدصهیونیسم در تهران با هماهنگی دفتر گفت‌وگوی بین ادیان و تمدنهای سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی انجام داد، که عصاره آن به شرح زیر تقدیم خوانندگان گرامی می‌گردد.

- ضمن خیرمقدم به شما عالمان مبارز یهودی، در آغاز دو نکته را یادآور می‌شویم:
 ۱. گوهر تمام ادیان الهی و آسمانی مشترک است، چنان‌که قرآن کریم در آیات متعدد هنگامی که به نام هر یک از پیامبران می‌رسد، می‌فرماید که ما رسالت اصلی او

را دعوت مردم به سوی عبادت خدای یگانه قرار دادیم.^۱ «وما ارسلناك من قبلك من رسول الا نوحى اليه انه لا اله الا انا فاعبدون».^۲

البته می‌دانید که عبادت خداوند هیچ نفعی برای خدا ندارد، بلکه نفع آن نجات بشریت از وابستگی و بندگی و اسارت مطامع پست مادی دنیا و ارتقای روحی و همرنگ شدن با خدا و متصف شدن به صفات جمال و جلال خداوند است، که به نظر من مشکل اصلی بشریت در جهان امروز عقب‌باندگی در همین موضوع است. اگر جامعه بشری امروز همرنگ خدا شود، دیگر شاهد هیچ ظلم و ستم و جهل و فقر و دروغ و خیانت و تبعیض نخواهیم بود.

این عبادت خداوند و یگانه‌پرستی و خدایی شدن پیام اصلی همه ادیان الهی اعم از اسلام و مسیحیت و یهود و دیگران است.

۲. خداوند در قرآن کریم به پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله) دستور می‌دهد که پیروان همه ادیان آسمانی را به همکاری و مشارکت در انجام این دعوت بزرگ فراخواند: «قل يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمة سواء بيننا وبينكم ان لاتعبدوا الا الله». من معتقدم خوب است علمای دینی همه ادیان آسمانی، اعم از اسلام و مسیحیت و یهود و دیگران، ضمن اینکه اختلافات دینی خویش را دارند، در جهت اهداف مشترک، مثل دعوت جهانیان به یکتاپرستی و معنویت و اخلاق و فضیلت و صلح و محبت و دفاع از مظلومان و ارتقای سطح آگاهی بشریت همکاری نمایند.

می‌توانیم به جای تنازع و حمله علیه یکدیگر و جنگهای سرد و گرم به تبادل نظر پیرامون عقاید و دلایل خویش پردازیم و از عقاید واقعی و دلایل یکدیگر مطلع شویم و بهره ببریم. این دعوتی است که خدای اعزام‌کننده همه پیامبران دستورش را به خاتم پیامبران خود داده است. آیا قبول دارید که جامعه بشری با فطرت خدادادی‌اش تشنه این پیام مشترک است و بسیاری از پیروان ادیان آسمانی با همین نیت خدا را خالصانه عبادت می‌کنند؟
- خاخام رابارت کوهن^۳ (عالم یهودی ساکن انگلیس):

تمام این مطالب شما از نظر من قبول است، اما مشکلی که در عینیت جامعه‌های دینی با آن مواجه هستیم، وجود توجیهاات نفسانی است که بسیاری از پیروان ادیان الهی گرفتار آن هستند. آنان گاهی واقعاً به دنبال امیال و شهوات نفسانی و خواسته‌های شخصی و دنیوی خود حرکت می‌نمایند، ولی با ظاهری دینی تظاهر می‌کنند که آن اعمال به ظاهر دینی را به خاطر خدا و دین انجام می‌دهند و حال آنکه انگیزه باطنی آنها رسیدن به جایگاه و شهرت اجتماعی و مقبولیت مردمی و کسب چهره دینی برای احترامات مردم و درآمدهای مادی و یا تأمین خواسته‌های قومی و ناسیونالیستی است. این توجیهاات گاهی آن قدر ظریف است که فرد هم به اشتباه می‌افتد. در این شرایط دین ابزار مطامع دنیوی مدعیان دیانت می‌شود.

طهر

سال پنجم - شماره ۱۷ - بهار ۱۳۸۵

- اجازه بدهید این درد عمیق را با تشبیهی بسیار لطیف که پیشوای ما حضرت علی (علیه السلام) فرموده بیان کنیم که آن را شرک مخفی نام نهاده است. ایشان می‌فرماید: «ان الشرك اخفى من ديب التملة على الصخرة السوداء في الليلة الظلماء؛ این شرک آن قدر در درون نفس آدمی پنهان است که پنهان تر از صدای پای مورچه‌ای بر سنگ در شب تار می‌باشد.»
- خاخام رابارت:

تشبیه بسیار زیبایی است. یکی از مصادیق بسیار مهم آن در عصر حاضر پدیده صهیونیسم توسط جمعی از یهودیان است. صهیونیستها در واقع با انگیزه حکمرانی و ریاست‌طلبی و توسعه‌طلبی و جهان‌خواری و کینه‌جویی و انتقام از دیگر ادیان و اقوام، اقدام به تصرف فلسطین و تشکیل یک دولت تحمیلی به نام اسرائیل کردند و نام آن را متظاهرانه دفاع از هویت یهودیان و تقویت دین یهود و انجام وظیفه دینی و توراتی برای تحقق وعده تورات نهادند. آنها استدلال می‌کنند که در تورات، فلسطین سرزمین موعود یهودیان است که در نهایت حضور و تجمع، کمال آرامش و امنیت را در آن سرزمین خواهند داشت.

- آیا به نظر شما فلسطین سرزمین موعود یهودیان نیست؟
- خاخام رابارت:

چرا، این وعده در تورات آمده است.

- پس تلاش آنها برای تحقق این وعده الهی یک عمل کاملاً دینی یهودی است و شما چرا به آنها اشکال می‌کنید؟
- خاخام رابارت:

در تورات ما و تلمود که تورات شفاهی است، دو نکته و شرط مهم در کنار این اصل (سرزمین موعود) تصریح شده که اگر یهودی واقعی هستیم، باید به آن دو سخن خدا نیز گردن نهیم: اول آنکه خداوند یهودیان را به جرم اعمال ناشایست‌شان از فلسطین متفرق و پراکنده کرد و بدین‌وسیله ما را تنبیه کرد و تا هنگامی که شایستگی‌های دینی به یهودیان بازنگردد، حق بازگشت به فلسطین را نداشتند. هنوز ما جامعه یهودیان به آن شایستگی‌های معنوی و خودسازی دینی نرسیده‌ایم و بازگشت به اورشلیم خلاف دستور تورات است.

دوم اینکه در متن کتب مقدس تصریح شده که این بازگشت با مسالمت و آرامش تحقق خواهد یافت. بنابراین مهاجرت‌های تحمیلی از کشورهای مختلف به فلسطین و جنگ و خونریزی و شکنجه برای حضور یهودیان هیچ مجوز شرعی ندارد. لذا به نظر ما دولت اسرائیل صهیونیستها یک دولت غیرمشروع است.

بله، ما معتقد هستیم که یهودیان پس از متنبه شدن و اصلاح نفوس، روزی که مصلح و منجی الهی بیاید، به صورت آرام و مسالمت‌آمیز در اورشلیم ساکن خواهند شد.

• به نظر می‌رسد که شما علمای یهودی دنیا در مسئله اسرائیل دو نظریه دارید. آیا فرقه‌ها و مذاهب متعدد دارید؟
- خاخام رابارت:

آری، ما فرقه «یهودیان ارتدوکس» هستیم که معتقدیم باید متدین به آموزه‌های الهی در تورات و تلمود باشیم و رضای خدا را بر هواهای نفسانی خود غالب کنیم. اما فرقه «یهودیان صهیونیست» معتقدند که با خشونت و جنگ باید حاکم بر اورشلیم و سرزمین موعود شوند.

• آیا علمای یهودی صهیونیست این دو شرط توراتی را که شما فرمودید قبول ندارند؟ آنان چه جواب دینی به شما می‌دهند؟
- خاخام رابارت:

فرقه صهیونیست واقعاً دارای شخصیت‌های علمی دینی نیستند تا توجه به این ظرایف متون دینی داشته باشند؛ بلکه یک فرقه سیاسی هستند که دیانت یهود را یدک می‌کشند. اصولاً علی‌رغم اینکه جمعیت زیادی هستند، واقعاً «سکولار» بوده و در مسائل سیاسی و اجتماعی التزامی به دستورهای دینی ندارند. هر وقت هم ما با آنها بحث می‌کنیم، تمایلات و استدلال‌های سیاسی آنها نشانه پایبند نبودن آنان به دلایل دینی و متون دینی ماست.

• جمعیت شما یهودیان ارتدوکس ضدصهیونیست در دنیا چند درصد کل یهودیان است؟
- خاخام رابارت:

ما حدود دوازده درصد کل یهودیان هستیم، اما غالب روحانیون و علمای دینی با ما هستند و سیاسیون و دنیاپرستان یهود با آنها.

• آیا شما یهودیان ضدصهیونیست معتقد به مبارزه با دولت اسرائیل و سرنگونی آن هستید؟
- خاخام رابارت:

به سرنگونی و سقوط دولت اسرائیل معتقدیم، اما سقوطی تدریجی و آرام مانند فروپاشی شوروی.

• آیا شما یهودیان ضدصهیونیست در کشورهای خودتان مانند انگلیس، آمریکا و اسرائیل آزاد هستید و تحت فشار و بازداشت و تهدید و شکنجه قرار نمی‌گیرید؟
- خاخام رابارت:

ما در کشورهای انگلیس و آمریکا و دیگر کشورها از جهت تبلیغ این رویه خودمان آزاد هستیم، اما این امر در اسرائیل کلاً ممنوع است و سالهاست که آنان مبلغان ما را بازداشت و شکنجه می‌کنند و راهپیمایی‌های مسالمت‌آمیز ما را با کتک و مشت و لگد جواب می‌دهند تصاویری که در این مجله می‌بینید، گوشه‌ای از شکنجه‌هایی است که اخیراً تحمل کرده‌ایم. البته اگر کسی خیلی مبارزه کند، ممکن است او را ترور کنند، مانند دانشمند بزرگ یهود شهید دکتر یاکر (یعقوب). او که یک عالم

طهری

یهودی اهل هلند بود، در آغاز به صهیونیزم جذب شده بود و پس از تحقیقات دینی از این روش سکولاریستی توبه کرد و ارتدوکس شد و با تمام توان تبلیغی در سخنرانیها و نوشته‌ها به مبارزه با صهیونیزم پرداخت. بارها صهیونیستها او را تهدید به مرگ کردند، اما او شجاعانه ادامه داد تا اینکه چند سال قبل در خیابان ایشان را ترور کردند و به شهادت رساندند. عکس او را در این نشریه نگاه کنید. ما یهودیان ارتدوکس هر ساله در سالروز شهادت او به احترام ایشان روزه می‌گیریم.

• آیا این حرکت ضد صهیونیستی یهودیان تازه شروع شده است؟
- خاخام رابارت:

خیر، اتفاقاً ما عالمان یهود از روز اول تشکیل حکومت اسرائیل با آن مخالفت کردیم. بهترین سند ما اعتراضنامه‌ای است که پیشوای بزرگ شصت هزار یهودی اورشلیم یک سال قبل از اعلام رسمی دولت اسرائیل توسط سازمان ملل که زمزمه تأسیس آن پس از کشتارها مطرح شده بود، به سازمان ملل متحد نوشت و در آن نامه از آنان خواست که اگر تصمیم به این کار اشتباه دارید، حداقل شهر اورشلیم را خارج و مستقل از دولت صهیونیزم قرار دهید تا ما با پیروان دیگر ادیان آسمانی با مسالمت زندگی اخلاقی و الهی را ادامه دهیم. این عکس آن عالم و این هم متن نامه وی که سند مهم تاریخ است.

• (روی سخن را به خاخام زبای اسرائیل بین خاص فیلمدن، که عالم یهودی اهل آمریکا و ساکن نیویورک است می‌نماییم و می‌پرسیم): علی‌رغم خشونت فعلی یهودیان صهیونیست با مسلمانان فلسطین، رفتار مسلمانان با یهودیان در طول تاریخ خیلی محبت‌آمیز بوده که ناشی از توصیه و تأکید قرآن کریم به اظهار محبت به اهل کتاب و پیروان ادیان آسمانی است. دوست دارم خاطره‌ای از رفتار امام علی (علیه السلام) با یهودیان برای شما نقل کنم.

- خاخام زبای فیلمدن:

بفرمایید، استفاده می‌کنم.

• برای شما حتماً جالب است که بدانید یکی از اسناد اصلی طرح بیمه بازنشستگان در دین اسلام دستور پرداخت حقوق بازنشستگی به یک پیرمرد یهودی از بیت‌المال به دستور پیشوای مسلمانان حضرت علی (علیه السلام) بوده است. جریان چنین بود که روزی حضرت علی (علیه السلام) پیشوای مسلمین از خیابانی می‌گذشت. پیرمرد از کارافاده‌ای را دید که دست نیاز و گدایی به سوی مردم دراز می‌کند. حضرت متأثر شد و از مردم پرسید: این پیرمرد کیست و چرا گدایی می‌کند؟ پاسخ دادند: پیرمرد یهودی است که از کارافاده و نیازمند است. پرسید: تاکنون کجا زندگی می‌کرده است؟

گفتند: در همین شهر زندگی و کار می کرده است. حضرت با ناراحتی فرمود: تا وقتی توان داشته برای شما کار کرده و اکنون که ناتوان شده، رهایش کرده‌اید؟ فوراً دستور داد حقوق بازنشستگی از بیت‌المال اسلامی - که دستاورد تلاش مسلمانان است - برای او تعیین و پرداخت کردند!!

- خاخام ربای فیلدمن: (در حالی که به خاطر شنیدن این خاطره مهم تاریخی اشک در چشمش حلقه زده بود)
این عطوفت بسیار شگفت‌آور است.

• اگر دوست دارید خاطره دیگری را نیز نقل کنم؟
- خاخام ربای فیلدمن:

اجازه دهید به همکار دیگرم نیز اطلاع دهم تا این مطالب را بشنود. (سپس وی را مطلع کرد و جمعاً پنج نفره در گفت‌وگو مشارکت کردند)

• روزی علی (علیه‌السلام) شنید که دزدی یک خلخال از پای یک دختر یهودیه سرقت کرده است. حضرت از شنیدن این خبر بسیار ناراحت شد. به مسجد آمد و مسلمانان را جمع کرد و برای آنان خطبه خواند و در آن خطبه به آنان تشریح کرد که اگر کسی از شنیدن این خبر فاجعه‌آمیز بمیرد، حق دارد و نباید ملامت شود.
آقای ربای! در کدام کشور دنیا رهبری را سراغ دارید که به خاطر سرقتی کوچک از یک دختر بچه یک اقلیت مذهبی کشورش این چنین آشفته گردد و بر مسئولان کشورش بخروشد؟
- خاخام ربای فیلدمن: (در حالی که خود را نکه می‌داشت که از فشار احساس عاطفی گریه‌اش نگیرد)

هیچ جا، هیچ جا. طعم این محبت‌های اسلامی را یهودیان ساکن اورشلیم قبل از اسرائیل سالها چشیده بودند. همین آقای خاخام دیگر که کنار شما نشست، متولد اورشلیم و جزو یهودیان مهاجر از اسرائیل است که اعمال سکولاریستی و ضددینی دولت اسرائیل و فشارهای غیرقابل تحملی که بر یهودیان غیرصهیونیست وارد می‌شده، او را وادار به فرار و هجرت کرده و بیست سال است که در نیویورک با ما زندگی می‌کند. او پس از فرار تا دو سال سخت‌ترین وضعیت معیشتی را برای همسر و فرزندانش تحمل کرد. خود او از مادر بزرگش نقل می‌کرد که ما و مسلمانان در یک محله زندگی دوستانه داشتیم و آن قدر امنیت و اعتماد بین ما حاکم بود که خانه‌های ما در نداشت و هر وقت می‌خواستیم برای دیدار و کار، راحت به خانه‌های یکدیگر می‌رفتیم و در کارهای زندگی به هم کمک می‌کردیم. گاهی ما خانمها، بچه‌های یکدیگر را نکه می‌داشتیم تا دیگری به کارش برسد، حتی گاهی اگر مادری شیر نداشت فرزندش را به خانم شیردار دیگری می‌داد. این همه محبت الهی در پرتو ادیان آسمانی بین ما حاکم بوده و این صهیونیسم بی‌دین عامل جنگ و جدایی و خشونت بین ما شد.

طهر

سال پنجم - شماره ۱۷ - بهار ۱۳۸۵

۱۸۰

• آیا شما به اورشلیم و فلسطین علقه قلبی ندارید؟

- خاخام زبای فیلدمن:

چرا، چون هم سرزمین موعود است و هم قبور برخی بزرگان یهود آنجاست که بسیار مشتاقیم برای زیارت برویم. من خود آن قدر علاقه‌مند به زیارت بارگاه بزرگان دین هستم که سال گذشته در زمستان سرد خانواده‌ام را به لوکراین بردم تا قبر یکی از بزرگان دین را زیارت کنم؛ زیرا معتقدم خداوند به برکت آن اولیای الهی ما را تحت شمول رحمت خود قرار می‌دهد. اما به خاطر تنفیری که از صهیونیسم و دولت بی‌دین اسرائیل داریم، تاکنون وجدانم راضی نشده است که برای زیارت قبور به آن سرزمین بروم. ما آرزو می‌کنیم و از خداوند دعا و طلب داریم که دولت اسرائیل به تدریج و آرامی نابود شود و ما توفیق زیارت آنجا را پیدا کنیم. من همین اندیشه را به خانواده و فرزندانم منتقل کرده‌ام، تا جایی که یک روز یکی از دو دختری که دارم با عبارت لطیفی گفت: «پدرا کی می‌شود که ما برای زیارت به حکومت فلسطین!! برویم؟» او هم چنین اعتقاد پیدا کرده که حتی برای زیارت به کشوری که حکومت اسرائیل صهیونیست باشد نباید رفت و باید از خدا خواست که دوباره «حکومت فلسطین» که کاملاً مردمی و مرکب از مسلمانان و یهودیان و مسیحیان است مستقر گردد تا زیارت لذت معنوی و روحی داشته باشد. دخترم می‌گفت: «دوست دارم پس از سقوط صهیونیسم، مسافر اولین هواپیمایی باشم که برای زیارت به فلسطین خواهد رفت!»

- شما یهودیان ضدصهیونیست معتقدید که روزی منجی الهی خواهد آمد و شما با آرامش به سرزمین موعود باز می‌گردید. مسیحیان هم معتقدند که منجی الهی خواهد آمد و صلح و مسالمت و امنیت به زمین باز خواهد گشت، بوداییان هم چنین معتقدند. ما مسلمانها هم معتقدیم که منجی الهی به نام مهدی موعود(عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) خواهد آمد و امنیت و عطف و زندگی مسالمت‌آمیز را به جهان باز خواهد گرداند. من سؤالی دارم؛ شما احتمال نمی‌دهید که ما همگی منتظر یک نفر هستیم؟ یک منجی الهی که گرچه اسمهای متفاوت بر او نهاده‌ایم، اما دارای یک شخصیت الهی است. او مردی خدایی و اعزازی از جانب خدا برای دعوت مردم به سوی خدا و تصدیق‌کننده همه پیامبران و ادیان آسمانی است. آن روز که او بیاید همه ما پیروان راستین ادیان آسمانی به او ایمان می‌آوریم و با امنیت و مسالمت در همه سرزمینهای خدا با یکدیگر زندگی خواهیم کرد؟

- خاخام زبای فیلدمن:

بسیار ایده جالبی است. مشتاق چنان روزی خواهیم بود که خداپرستان با صداقت همه ادیان گرد هم جمع می‌شوند و با رهبری آن منجی الهی راه خدا را بیمایند.

- آقای خاخام فیلدمن! یک سؤال دیگر هم دارم؛ اگر دوست داشتید می‌توانید به آن پاسخ دهید. آیا آنچه معروف است که دولت آمریکا مدافع صهیونیسم است و تحت تأثیر

صهیونیستهای ثروتمند آمریکا و دیگر کشورهاست و بسیاری از حمایت‌هایش از اسرائیل غاصب به خاطر کمک و تقویت صهیونیسم است نه به خاطر منافع ملت آمریکا، شما که در نیویورک زندگی می‌کنید، این سخن را یک واقعیت می‌دانید یا خیر؟
- خاخام ربای فیلمن:

متأسفانه بله، بله؛ همه آنچه گفتید صحیح است.

این نشست دوستانه - که بیش از دو ساعت طول کشید و با آنکه وقت نهار گذشته بود، اعضای آن نیز مشتاقانه علاقه‌مند ادامه گفت‌وگو بودند - با درخواست مسئول برنامه‌ریزی همایش آنان برای حضور در مراسم دانشگاه تهران، به پایان رسید و افراد به امید دیدارهای بعدی از یکدیگر خداحافظی کردند.

گزارش بالا صرفاً انعکاس مجموعه مذاکرات و اظهاراتی بود که توسط افراد مذکور بیان شده است؛ اما داوری درباره صحت و سقم اظهارات یا میزان صداقت افراد نیازمند اطلاعات بیشتر می‌باشد که از پژوهشگران ژرف‌نگری که اطلاعات گسترده‌تر از وضعیت این گروه یهودیان ارتدوکس دارند انتظار داریم از دستاوردهای تکمیلی خویش ما را نیز بهره‌مند سازند.

طهر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پی‌نوشتها:

۱. مائده، آیه ۷۲؛ اعراف، آیات ۶۵ و ۷۳ و ۸۵؛ مؤمنون، آیه ۲۲؛ عنکبوت، آیه ۱۶؛ نمل، آیه ۲۶.

۲. انبیاء، آیه ۲۵.

۳. واژه «کوهن» لقبی است به عنوان سیادت که به نسل حضرت هارون (علیه‌السلام) اطلاق می‌شود؛ چنان که لقب «لویا» به نسل حضرت موسی (علیه‌السلام) گفته می‌شود.